

УЛЯНА МАЛЯР

ПО ДВА БОКИ ПЕРЕЛАЗУ

БРУСТУРИ

Маляр Уляна.

По два боки перелазу [оповідання] / Уляна Маляр. — Брустури : ТОВ «Дискурсус» : вид-во «Брустури», 2026. — 192 с.

ISBN 978-617-8561-01-7

Книжка «По два боки перелазу» — це історії з цього (земного) і того (потойбічного) світів.

У ній вміщені прерізні історії людей і водночас билиці та небилиці чарівних істот гуцульського міфу; є й фрагменти, де цей і той світи зустрічаються. Тож ця книжка, далєбі, справжня фантасмагорія та еkleктика.

Уляна Маляр в дитинстві подовгу сиділа на перелазі й фантазувала щось, заодно приглядаючи овець. Одна її нога була в одному районі (Верховинському, реальному), друга — у іншому (Косівському, нібито ареальному).

Але також авторка розуміє перелаз як межу між двома світами. З одного боку перелазу — люди, святі. З другого — мавки, перелесники, русалки, опирі... А вона між ними. І зазирає то туди, то туди.

Усі права застережено. Жодну частину цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва.

© Уляна Маляр, текст, 2026

© Видавництво «Брустури», видання, 2026

ВІД АВТОРКИ

Ці рядки я пишу на тринадцятий день безсніжного січня 2025 року. Ви ж очевидно прочитаєте їх тоді, коли ці рядки у вордівському документі вже стануть книжкою: з красивою палітуркою, з правильною відстанню між абзацами, розділами, шрифтом... І для мене, простої дитини, яка зимовими вечорами читала бабі коло печі гуцульські томи дослідника Володимира Шухевича, це так хвилююче, що й не передати словами.

Кажуть, що книжку треба присвячувати людям¹. Але я «виштрикну» з цього правила, говорячи мовою свого рідного Буківця. Хочу присвятити її особливим місцям мого краю, межі між Верховинським та Косівським районами — перелазу, який ділить у моїй уяві два світи. Тому тут будуть історії з «двох світів» по два боки того перелазу. І написані вони «*під час або після*» мандрівок моїми незвичайно-пейзажними місцевостями, що незримо доточують обриси мого звичайно-тлінного ества.

Писані в різний час. Пору. Завше затемна...

І ось вони вкупі. Воз'єднані. Цілісні.

Але про все по порядку...

¹ Перша книжка присвячена дорогій мені людині — бабці Марії, мудрій Федисі. І ту книжку, лиш нікому не кажіть, я вважаю написаною у співтворстві з бабою, мудрим гуцульським народом, телевізором, радією, газетними вирізками та й журналами, а ще з лісом і з автобусом по дорозі на базар. А ця збірка — геть «анакша». Моя друга. Колись буде остання. Восьма. Бо я собі так придумала. — Тут і далі прим. авторки.

У всіх достоту є ті місця, які наповнюють нас цілющою та незвіданою силою; ті, які фіксують нас справжніми — і ви дивитеся тут самі на себе істинних... Враз — і перестаете фленькатиⁱ, і сльози торонкіⁱⁱ никнуть, і усміхається. У всіх є такі живодайні місцини. Я ж про свої далі напишу.

А що перше місце — горбик над буковецьким цвинтарем під горою Копілаш. Звідти добре видно батьківську хату, Ігrecь з инчого похилу і... не видно місця вічного пристанища. Инколи мені здається, що на томтойому горбику багато віків тому щось сталося зі мною. Адже, стоячи на ньому, я наче не своя і водночас така своя... що аж не можу збагнути. Це місце — магічне і надивовижу вітряне.

А що друге з тих місць — лісочок піцицький у Никова-тіⁱⁱⁱ. Я йду вниз шутровою дорогою, потому повертаю... ні, не кажу куди, бо то лише моя лісова місцина. Крайній раз я там бачила в снігу звірячі сліди — косулі, вовка і зайця. Пам'ятаю, що стала навпроти тих трьох слідів і фантазувала: якщо піду вовчою стежкою — чи стану я на мить вовком — хороброю, витривалою, подекуди хижою? А може, піти слідами зайця і увібрати хоч на хвилю його характер — бути більш обачною і «стриб почерез усе»? Ні, мабуть, я б могла піти маршрутом косулі й відбутись нею — бистрою і готовою до всіх звивистих вершин... Гм, дотепер не певна, яким шляхом пішла б.

А що третє місце — кичера^{iv} Ігrecя. В дитинстві мені частесенько говорили: не допускай туску до серця, бо заслабнеш!... Я не даю собі заслабнути — лізу на самий чубчик Ігrecя, отримую потужну вакцину від мого зашкару-блого внутрішнього туску і з усміхом згадую свої діточі

ⁱ Скиглити.

ⁱⁱ Сльози щедрі.

ⁱⁱⁱ Лісочок маленький у присілку села Яворів Косівського району, недалечко від батьківського дому.

^{iv} Найвища гора у хребті.

сни, пов'язані з ним... Канатна дорога, потяг через черево гори, чарівне весілля на горі.

А що четверте — пляцⁱ із лісовими анемонами недалечко від нашого саду. На тому пляці я буваю у всі часи, незалежно від пори, і знаю навпомацки, де вони мають простоти, а серед них дві дико покручені близниці-бузини. Взимку вони — буцімто якісь чудиська, що скоцюбились в утробі хуртовин; а весною, під небесною артилерією дощів, блискавок і громів, розквітають і вітають усіх птахів своїм чаклунським цвітом... Правда, це місце конкурує з інчим — осонням у моїй дитячій кімнатці з видом на розташову зрубаного клена. Ой, там я сиділа і писала до рання.

А що п'яте із тих місць — перелаз на нашій царинці. Перелаз, що на межі між Верховинським і Косівським районами. Одна нога у Верховинському, друга — у Косівському. Куди захотіла, туди й пішла... І саме тут у моїй голові виника понадмір думок.

Що таке насправді межа? Де її початок, кінець? Середина? І що можна по цей бік межі, а що по той, сидячи саме на цьому перелазі?

Може, по цей бік живуть лиш смертні зі своїми насущними проблемами, а по той — безсмертні зі своїми предивними долями? Як часто смертні переходять межу, турбуючи безсмертних, і навпаки?

Чи межі як такої диправдиⁱⁱ не існує? Її вигадали, щоб ми просто не могли між собою спілкуватися, щоб спеціально будували між собою стіни чи плоти і придумували якісь правила? А чи все ж таки потрібна межа, щоб розуміти, що нам не все дозволено, що повинен існувати правічний світовий порядок, щоб не втратити різниці між злом

ⁱ Місце.

ⁱⁱ Насправді.

і добром... щоб два різні світи спинялися по різні боки межі... перелазу?!

А зараз...

Особливу вдячність за народження цієї книжки виголошую видавцю — Василю Карп'юку. Ви такі спокійні, як м'ятка у затінку, а чи то лиш так здається... Та своїми м'ятними словами ви отако тонесенько втихомирили не один потічок. А деяким допомогли так зашуміти, що вони знесли береги і стали ріками. І дотепер несуть всьо наше гірське, моцне і мудре, зі самих головицⁱ... Діковать, Васильку, ви мо' крішку... мольфарⁱⁱ?!

Сердечно дякую і своєму най-наймудрішому редакторові Іванові Андрусяку, і найобдарованішій художниці Наталі Кудляк, і найскрупульознішій коректорці Марії Солонинці за те, що штрамуєте мою книжку так, аби вона мала поредний вигляд, коли йде межі люди, і не встидалася, а лиш пишалася тим, яка вона зграбна і чічіна.

А ще дякую «своїм людям», які мене читають найпершими, шліфують, нервують, готують каву, люблять, сваять, але більше таки люблять. Дякую Андрійкові, Петрові, Тарасові, Наталці, Любові, Галині, Марусі, Янові... *(йой, вийшов, як перелік імен за здоров'я, написаних у церкovi)*. Ну, але най Бог таки пошле вам багато років у радості, здоров'ї, шесті, любові і мирі.

Ну й, мої пишні і делікатні читачі, ви — фистⁱⁱⁱ. Найпершеньки тому, що купили цесю книжку, друге — це ваша «нагла» гуцулізація *(йо, будьмо уважні, багато діалекту!)*, третє — ви підтримали український книжковий бізнес, а се, бигме, зараз архіважливе. І як казав Цицерон:

ⁱ Першовитоки; голова, початок річки.

ⁱⁱ Чарівник.

ⁱⁱⁱ Най-най; дуже.

«Будинок, у якому немає книги, подібний тілу без душі».
Тому купуйте книжки, навіть у такі тяжкі часи. Добре?

З повагою — Уляна Маляр, вічна гуцульська дитина, яка любить собі сидіти на перелазі, їсти паперівкиⁱ, абрикоси із сиром... та й солодкі перці; ховати у потайні кишеньки цукерки і забувати нерідко про них; мріяти, казкувати, пізнавати ружніⁱⁱ світи і... знає, що найважливіше у житті — це чистота розуму, серця і душі.

Ну й хотіла б додати, що цій книжці пасує визначення «казковий нотатник із царинки» (бо перелаз же на царинці, себто на полі), а її авторка — та, яка зуміла зібрати на цій царинці усі потрібні квіти-слова і вписати у свій нотатник. Ось так. Виговорилася нарешті.

Нависного читання, мої гуцулозалюблені!
Моцуймоси!ⁱⁱⁱ

ⁱ Сорт яблука.

ⁱⁱ Різні.

ⁱⁱⁱ Міцніймо, кріпімося.

ПО ЦЕЙ БІК ПЕРЕЛАЗУ

НЕ ЛИШЬИЙ!

Не лишьий мене, Боже!

Ці слова я зчаста кажу, особливо зараз. Вперше їх говорила в дитинстві, восени, в пізній вечір, мандруючи через сніжну купіль лісу на весілля наших родичів у Снідавці. «Не лишьий мене, Боже!» — прошепотілося крізь фиркання деренчливого вітру і далеке виття вовків. І Він не лишив. І весілля три дні гуляла в Снідавці... Та так, що аж підшви черевиків стесала.

Не лишьий мене, Боже!

Прохала, коли впала з аличі на штахети і бабиним «Тройним одеколоном» лікувала пів місяця свій роздертий живіт; коли летіла в татовій «Ниві» в урвище, спершись об дорожні троси; коли зупинилась, щоб зав'язати шнурівки, за секунду до страшного ДТП біля метро «Лісова»; коли орендувала квартиру з якоюсь поторочою; коли забігла в ожинник з гадюками; коли мене обстріхували; коли мене зраджували; коли стояла на Майдані і тікала від тітушок...

Не лишьий мене, Боже!

Лунало щосекунди в моїй голові, коли їхала в далеку дорогу; коли народжувала сина; коли почалася велика війна, і я не могла визначитися, що найперше варт класти у валізу: улюблену синову іграшку, вишиту сорочку чи старі зручні кеди; коли почула про перші смерті невин-

них; коли знову, мандруючи сніжним лісом, просто кричала в його білій купелі... від безсилля, від несправедливості. Але потім, повторюючи магічну фразу з дитинства, заспокоювалася.

Не лишій мене, Боже!

Слова, які завше мене рятують від чорної жури. Не дають безумцем безустанно сновигати тим сніжним лісом із власними страхами в пазусі й кишнях. І... може, навіть не самі ці слова рятують, а віра в них! Велика віра, що, мов якір, тримає мене на сій землі. Велика віра від великого небесного корабля, за штурвалом якого сам пан Бігⁱ. Не лишій мене... Не лишій зараз ні мене, ні усіх нас, Боже. Не лишій!

ⁱ За Божим писанням, як вчили і говорили мені з дитини.

САМІТНЯ

Мені треба. Мені доконче треба побути на цій землі лише самій. Знайти в горах, десь високо-високо, потайну хатину, якусь халупку, свою келію, пристанище... і стати істинною своячкою околишнім мочарикамⁱ,

чуркаламⁱⁱ,

потокам...

рікам, водоспадам...

кущам, деревам...

травам і квітам...

Ганяти попід сволоками безумних мух, садити на підвіконні пелехату петрушку і писати афинамиⁱⁱⁱ та го́годзами^{iv} казки, утихомирюючи свою предивну й омріяну конечність. Отако потиху-потиху... З видом на хмару-бринзу. Добре втрамбовану.

Мабуть, оцей гірський потайсвіт, в якому так гоже моїй самотності, я берегтиму у великій таємниці. Бо ж тільки тут легко-притаєно і не чути гуркотнечі машин. Не чути крикняви инчої людини... А самі казки годні в подуху прикликати дощ і прорости тими-таки афинами та го́годзами... Всюди.

Геть усюди.

ⁱ Невеличка багнista місцина; мочар — те саме, що багно.

ⁱⁱ Джерелам.

ⁱⁱⁱ Чорницями.

^{iv} Брусницями.

Зараз я уявляю, що чипіюⁱ в самому лише дощовику під ліщиною, яку посадив мій далекий і теж самотній предок. Ковтаю поманеньку її пахілля і, мовби в ліщиновій мушельці на кахлі літньої печі, слухаю патетичну сонату шаргиⁱⁱ.

І я не одна слухаю. Неподалеку сарна.

Ця шарга — сизувате тло — диправди довгождане чудо, що явилось з-за небокраю й не дало цьому знахабнілому літу перетворити кичеровсесвіт на попелище... І я аж схлипую, відчуюючи його дотики на лиці, заки вимоклі та настрахані бджолики роблять собі між цвіточками чебрецю сховок. Соната шарги ж гучна!

І свіжа. Дуже.

Ах-х-х...

Пекельна стодола літа задихала раєм.

Будь-що-будь... Най блискає, гримить, б'є град! Я засовую під бразолійну ринву квартиру — хочу трохи ґлигнути тої шаргової води (раптівку і мжичку куштувала вже яюсь, похіпливо, мов та арнікова рибина з потоку, яка ніколи не чула про види й метрономи дощів). А потім буду вдивлятися і вслухатися в мряковину, що всотала в себе щось невідоме, поволеньки злізаючи плаїчкамиⁱⁱⁱ на долини.

Здається, у тій мряковині пливе спрагла білосніжна лебідка, яка загубилася ще в добу спекоти. Таки так.

— Йик дужі, лебідко?! — кричу їй на весь голос.

ⁱ Тут: стояти непорушно; очікування без певної мети.

ⁱⁱ Дощ зі снігом або градом.

ⁱⁱⁱ Гірська стежина.

Лебідка мовчить. Може, на неї вилити з кварти води?
Гм, зараз мені як ніколи кортить увірувати в це... рятунок...
неможливо чарівливе...
заворожливо дивне...

...таке дивне-дивне спасіння...

(саламандрам у струпах це ж допомогло!).

Зрештою, як кажуть їй високочолі мудреці, люди зчас-
та люблять почувати себе героями і жити в солодкій одурі.
Хіба не так? Чи я знову собі щось вигадую, як і казки?! Як
слідочки святого Івана на моїм порозі?! Як густі рефрени
спеки та шаргі?! А?

Спроквола скидаю дощовик під ліщину й сідаю поруч
в царство лопуха, вглядаючись, як між згущеними бески-
дами і закрутасами потоків ходить сам Адам.

Адам. Перший ґазда світу. Із дощоміром.

Сви... першої ґаздині світу... не видко.

Вона звічна шукає під вечір серце рогозу й навіщось
зеленасті та мокруваті зерна жита, які відвіку просівав її
чоловік над першими ораними землями. Ось там, ген-ген-
дечки, за переливами... Тим часом колись оглашенні^і кра-
пелини шаргі зараз тонесенькими і впокоєними цівочка-
ми стікають по моему хребту.

По всіх хребтах...

шаргові...

пательки...

* * *

Тут понадміру добре. Тут нічка розроджується ще від
світання, щоб уже за смеркання сповивати на небі нові зо-
ренята. Такі сліпучо-сліпучо-білі. Я ж шукаю драбину, аби
приперти її до своєї хатини і вилізти на мохову крівлю...
звідти ліпше милуватимуся ними!

^і Божевільні; ті, які поводяться шумно, безглуздо.

А ще я нині звідти позиратиму, як свої плоди родить
й здичавіла сливка (яку теж посадив мій далекий і самотній предок), як у частих потугах, межі дужими конарами
пульсує кора на її сливолоні і блаженна випотина стікає
з повечоровою росицею струменем виснаги вглиб...

поміж самісіньке коріння...

у тихий прихисток сонливої земельки,
у самеє витишення.

А на досвіток, коли легковій із веретою сливочок, бу-
цімто геть малий вухань чарівний, повилизує з неба усі
молочні зоренята — злізу.

Бо...

Знайте, я самотня тут й безвинна. Тож сама нічка
зішкрібе з пропащої веретільниці для мене один-єден
світанковий огріх, коли я сповідатимуся перед ликами
Михайла на білому коні й Варвари у воцаній короні.

Мені бути тут і зараз довго-предовго. Танчити раз-по-
раз на сонячнім порозі побіч із чистотілом і здерідка кида-
ти оскомисті гадки на хвилясті коркоші Черемоша.

Мені тут нігде пропадати... Мені лиш дивитись, як сей
довершений гірський потайсвіт (як і святий Іван) лишати-
ме в часи жароти вохристі слідочки по полинах й крапо-
тітиме опісля шарги по бразолійних ринвах моєї потайної
хатини.

І набуватися на цій землі лише самій! Не самотно, ні.
Просто самотньо.

Я ж прийшла сюди така...

...самотня — така звідси і піду.

НЕ БОЯТИСЯ...

Очі Бога — ялицеві ліси, незмінні і на Різдво, і на Головосікиⁱ. Наче з фрески щонайзеленішої. І вони пильно позирають своїми зеле-верхівками та сочевичкамиⁱⁱ у моє крихітне вікно. Мимоволі здригаюся від тих позирків го-стрих, ховаюся навіть, мовби то перепелине сонечко, від невідь-очей у високий вівсюг, поза равликові склепіння, зміїні льохи... Никну з ляком-перестрахом. Може, ці ліси колись і відведуть свій зір?! А доти бачу, як серед їхніх ялице-пагіллевих ослонів сяє селеніт днини... А чи, може, то лісова жінка несе Вседержителю звіриноного молока попипи-ти?

Голос Бога — білий птах, тихо й високо літає над головами гір. А десь і нижче, щоб розчути дріботіння людського ества краще, ближче, глибше. Той птах з инчими білими птахами у подобі білосадівника зрізав весь бузок коло моєї хати, а вцілілими чічкамиⁱⁱⁱ забарвив свобідні небеса... О, диви на бузкове привілля неба! І я глипаю на нього, а воно на мене, на княгиню в трьохстах сорочках, підперезану молодим ясеневим віттям. І зачаровуюся предивними танцями птаства, що ще й хамаркають люд-

ⁱ Усікновення голови Івана Хрестителя.

ⁱⁱ Невеликі утворення на корі та гілках дерев, які забезпечують газообмін між деревцями та довкіллям.

ⁱⁱⁱ Квіточками.

ським хриплим голосомⁱ. Чи, може, то казана ними під віком-бузком важна Божа думка?

Серце Бога — ти і я, тут і зараз. І ті, хто навіть у шкаралупі відчаю дозволили собі Його розлюбити, прийняли сповна й знову збайдужіли. І ті, хто зчаста перемотують свої рани під горіховим тетраподом у безкраї. І ті, кому невтоленні страхи перестали давати спати... І навіть ті, які зиріють, як ніч носить півня на горбі й покотом передає його у невикритихⁱⁱ травах своєму брату-світанку. Серце, що любить, завжди безстрашне. Кого йому боятися? Змій у льохах? Лісової жінки? Мороку в бузку? Нікого і нічого. Хто придумав ті страхи? Ми всі ж прийшли у цей світ не боятися, а любити. Пам'ятай про це!

ⁱ Йдеться про такий диво-феномен у природі як «мурмурація» — небесний хаотичний танець птахів, у якому вони начебто розмовляють, утворюючи дивні фігури.

ⁱⁱ Ті, що плачуть, не сплять.

ПРИТЧА ПРО ДВОХ ЯНГОЛІВ

Зачин:

Білий Янгол: Цей край — один із тих небагатьох всенепізнаних, що створений саме з великої любові.

Брунатний Янгол: Колись він існував без людей і всякої тварі, тут була лиш вода, яка з бігом часу пішла...

Білий Янгол: ...пішла, лишивши вимоклу зелену твердь, до якої час від часу почали приходити два велетні — красиві й статні — чоловік і жінка. Хтозна звідки вони сюди мандрували і як знайшли цю сторону, та саме тут вони осідали на кілька днів, ніби ховаючись від когось, невідькогого.

Брунатний Янгол: Їм було добре. Вони любилися тут, і від їхніх рухів проломлювалася земля — так з'являлися долини, гори, ущелини, з надр витікала вода, перетворюючись у ручаї...

Білий Янгол: Тут ставⁱ — бо велетень став.

Брунатний Янгол: І там теж...

Білий Янгол: Вони змінювали цю землю своїм, без перебільшення, велико-велетенським коханням. Так тривало віками. Та одного разу сплаканий велетень приніс сюди свою кохану... бездиханну, але й досі красну. Тут він її поховав, а потому вийняв своє серце і поклав під гору, створену нею ж. Під Петросом лежало її серце, під Говерлою — його.

ⁱ Став, ставок.

Брунатний Янгол: То, може, під усіма карпатськими горами тьохкають серця закоханих велетнів?

Білий Янгол: Ймовірно. А ще тут люди живуть дуже довго... От Проць 120 літ мав! — *мовив, зиркаючи в даль і поїдаючи ябко на фіріⁱ святого Власія.*

Брунатний Янгол: Це ж благодать: вмерти перед Великоднем? — *питає, вдумливо дивлячись на старі колеса.*

Білий Янгол: Взагалі, благодать прожити стільки років у цих горах, ще й тяжко працюючи... Гори начебто дотепер не відвикли, що тут живуть вже не велети, а люди.

Посижіння-пояснення

Є собі два Янголи, що приходять у часи смерти до людини, яка прожила купу-купенну років. Три дні вони сидять коло покійника чи покійниці й обговорюють його або її життя, зважують на терезах добрі і погані вчинки. Вони — мовбито крилаті адвокати, яких перед кончиною усі багать, але геть не запам'ятовують їхніх рис обличчя. Один із них — Білий із білосніжно-рожевими крилами, інчий — Брунатний із чорно-охровими крилами, бо втрапив якось у вир боротьби вітра із морем... і зчорнів, переродився.

Вони — двоє друзів-Янголів — завше обирають собі під захист добру людину, яка прожила довгий земний вік. І зчаста сідають навколо душечки, що йде, обіймаючи її крилами, і оповідають про трояндовий рай. І от душа уже не між сусідами й рідними, а в самому серці розарію-раю. Сидить собі межі трояндами, береже їх від попелиці, трипси, гусені... І звідкіля вона в раю? А потім украй очікувано до розгубленої душечки прилізає змій — її страх перед майбутнім судом... І ось вона вже сидить на зупинці біля

ⁱ Засіб для пересування на чотирьох колесах з кінною або воловою тягою.

свого раю — налякана душечка в очікуванні свого склепіння. Далі після трьох днів похорон.

Похорон — це ще не кінець...

Білий Янгол: А нагадай-но, що бачить душа у проміжку між своїм похороном і нашою бесідою?

Брунатний Янгол: Вона стоїть перед клепсидрою у нутрі високої стіни, потім вода з клепсидри вибігає потоком в озеро. Час падає у стоячу воду...

Білий Янгол: ...ой, так, так! Людина теж падає, бо її ж закопують у землю, точніше її прах. А відтак, через 40 днів, довкола світлої душечки виростає розарій — і кожна троянда, тулячись одна до одної, стає трояндовою капицею. Вона кається в усьому за всі літа... І з озера до клепсидри забігає вода для правдивої, без острахів, бесіди.

Брунатний Янгол: Навіщо ти про це постійно питаєш? Нічого ж не міняється з початку світу.

Білий Янгол: Все завжди, як вперше... Знаєш, що мене зараз найбільше бентежить?

Брунатний Янгол: Що? — відказував, нюхаючи великодню і заупокійну паску.

Білий Янгол: Я вчора дивився дуже уважно на великодній люд... Стільки барв майоріло перед очима. Всі хвалилися одні поперед іншими, що нового купили-пошили-вбрали.

Брунатний Янгол: Люди в цих краях полюбляють одержину! І не тільки в цих. Ти чого?

Білий Янгол: Хіба Богові цікаві всі ці убрання? Що поєднує Його і ось це? — і показав на небеса, а потім на гуцульський ерований кожусокⁱ.

ⁱ Ерований — від «єрче» — ягнятко; себто овечий кептарик, пишно оздоблений.

Брунатний Янгол: Не знаю (занепокоєно), ну й ми ніколи не бачили в що вбирається сам Бог... Я то точно! — *потім нервово поправив свій коричневий піджак і усміхнувся (не знати чому, можливо, згадав райські сади).* — У людей по-різному проявляється любов до одіння, але не нам їх всіх судити. У наших обов'язках — бути адвокатами лише для довгожителів.

Білий Янгол: Але коли, як не на похороні Проця, про це нам з тобою поговорити. Всі красиво вбирають своє тіло, а про душу забувають! Навіть гірські люди забагато часу приділяють своїм строям і помпезності якогось свята. От якщо навіть говорити про похорон Проця. Після того як вони його закопають, говоритимуть не про життя покійника, а про те, як вбрали у труну; якого кольору і з якого дерева була та труна; що було на столах; які подавникиⁱ дасть рідня; які були трембітарі; затонкі чи загрубі свічки, і як заголосно й переконливо плакали діти-онуки... — *майже на одному подиху договорив крилатий і поправив свій білий піджак.*

Брунатний Янгол: Ти як ніколи сьогодні філософ! Але погодься: тутешня мода — дуже гарна і подекуди, мушу дати, екстравагантна... — *мовив, зиркаючи на красиво вбрану гуцулку.* — Ооо-о, може, ти десь підчепив вірус заздрості до їхніх багатих великодніх сардаківⁱⁱ... а може, змерз?!

Білий Янгол: Що за безглуздя?... Гуцульська мода справді напрочуд гарна, яскрава... і...

Брунатний Янгол: Дай послухати службу... священник гарно співає!

Білий Янгол: Але хори...

ⁱ Те, що подають за душу вмерлих. Зазвичай це калач (хліб), яблуко, печиво, солодка вода, свічка.

ⁱⁱ Верхній короткий сукняний одяг, характерний барвистістю кольорів і китиць, вдягався зазвичай на свята.

Брунатний: Ну, так, ще вчитися і вчитися... До речі, найстаршій хористці 92... натяк зрозумів?

Білий Янгол: ...облиш, нам ще готувати справу Проця треба.

Брунатний Янгол: Ця свята бюрократія!

Білий Янгол: Гм, коли все ж люди зреклися душевного і підписали контракт із пишним одіжем, облаченням? Коли? Чи вони завжди такі були?! — *мовив, зиркаючи на дощових коней, що летіли з боку Драгобрата.*

Брунатний Янгол: Ой... цей дощ надовго! Ще й похорон у Поливаний понеділок! — *і, тяжко видихаючи, бігом доїв паску.*

Мандрівка до суду. Близьче до кінця.

Є собі два Янголи, що приходять у часи смерти тільки до тої людини, яка прожила дуже довгий вік. Три дні вони сидять коло покійника чи покійниці і обмірковують усе її буття. Вони — найчесніші адвокати, що зроду-віку працюють лише удвох і лише з довгожителлями, два Янголи — *Білий і Брунатний*, що можуть пити какао з молоком десь у вашому кварталі... чи на перелазі високо у горах.

Брунатний Янгол: Наш дирижабль традиційно спізнюється! Проця вже давно поховали, а нам лише сорок днів опрацьовувати всі дані... за всі 120 років!

Білий Янгол: Ну це ж не Мафусаїл, який прожив 969 років.

Брунатний Янгол: Твоя правда. Ти знаєш, що я почув від душі Проця, коли його тіло опускали до мокрої ями?

Білий Янгол: Оповідай! Хоча з тебе не дуже оповідач...

Брунатний Янгол: Я просто не люблю довгі балачки, — *по-доброму огризнувся.* — Процьо згадав себе у столітньому віці, він лежав у траві, ніби на пахучому ліжку, знявши